

АНОТАЦІЯ

Костенніков Д.М. Механізми публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування». Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Харків. 2025.

Проведене дисертаційне дослідження спрямовано на вирішення актуальної науково-прикладної задачі з подальшого удосконалення механізмів публічного регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україну для потреб її післявоєнного відновлення.

У роботі вперше обґрунтовано і розроблено мотиваційний механізм публічного управління імміграції кваліфікованої робочої сили (параграф 3.1.), а саме категорії іммігрантів-працівників «власників бізнесу цифрових кочівників» для приїзду в Україну після завершення війни і їх зацікавленої участі у проєктах відбудови. На основі цього зроблено висновок, що цей механізм стане ключовим елементом оновленої «Стратегії державної міграційної політики України» на період до 2025 року.

Також у роботі вперше було обґрунтовано (параграф 3.2) використання єдиного комплексу заходів, попередньо відібраних на основі кращої практики і українського досвіду, в перспективний організаційно-інтеграційного механізму заохочення іммігрантів до офіційного працевлаштування в Україні. На відміну від відомих аналогів, це містить у собі пропозиції з їх оптимальної конфігурації і стратегію дій за трьома напрямками реалізації організаційно-інтеграційного механізму державного регулювання в імміграційній сфері після війни; обґрунтовані три групи фінансово недорогих публічно-управлінські новації, які могли б фінансуватися (співфінансуватися) з державного бюджету України за такими трьома напрямками, як 'інтеграція

іммігрантів у місцеві громади’, ‘підвищення ефективності державного управління і координація міжвідомчої взаємодії’ і ‘управління репатріацією’.

У дисертації удосконалено підхід (параграф 1.3) до виокремлення і групування факторів успіху політики інтеграції прибулої кваліфікованої робочої сили, які мають потенціал для сучасної повоєнної України, що, на відміну від відомих аналогів, містить результати оцінки кращих інструментів інтеграції прибулих кваліфікованих іммігрантів у відповідні країни і відповідні висновки для України.

Також автор узагальнив (параграф 1.1) найбільш впливові теорії і концептуальні засади для сфери публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили в Україну, в якому було визначено суть цих теорій по відношенню до публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили, сучасний їх прояв в Україні у 2022-2024 рр. і шлях наукового вирішення/відповіді на імміграційний і демографічний виклик в Україні. Разом це дозволило представити суб’єктів і об’єктів публічного управління у сфері імміграційної політики у прив’язці до 4-х відповідних функцій публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили: захисної, економічної, політичної й правоохоронної.

Робота містить уточнення (параграф 1.2) компонентного складу існуючого в Україні механізму публічного регулювання імміграції кваліфікованої робочої сили, яке, на відміну від відомих аналогів, містить суб’єкт висування (ініціювання), суб’єкти або органи, відповідальні за виконання, а також головний фактор, який зумовлює наявність цього елемента механізму. Разом це дозволило представити кожний компонент існуючого в Україні механізму з точки зору перспективи реалізації відповідних чотирьох функцій, а також головні ресурсні обмеження, головні політичні обмеження і найбільш ймовірний вектор трансформації елемента в умовах долаття наслідків війни і відновлення.

У параграфі 2.3 зроблено оцінку узгодженості державних програм та стратегій України щодо імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили з

національними пріоритетами розвитку та в контексті євроінтеграції, що, на відміну від відомих аналогів, містить оцінку за такими ознаками, як ‘економічне відновлення’, ‘залучення українців, які виїхали за кордон’, ‘зміцнення правового поля’, ‘інституційна розбудова’ і ‘соціально-економічна інтеграція’. Зроблено висновок, що існуючі механізми регулювання імміграції та інтеграції кваліфікованої робочої сили в Україні демонструють значний потенціал, проте їхній стан на 2024 рік вимагає глибокого наукового переосмислення. Прогалини у фінансуванні, недостатня координація між державними органами та обмеженість масштабованих програм свідчать про необхідність розробки нових підходів та інструментів.

У роботі (параграф 3.3) уточнено пріоритети з відповідними рекомендаціями щодо удосконалення державної імміграційної політики України на національному рівні, усі з яких, на відміну від існуючих аналогів, спираються на використання саме цифрових платформних рішень (від державних і приватних постачальників), а не тільки використання і розвитку мережі державних установ і сервіс-центрів. З огляду на рекомендації, які викладені у параграфі 3.3, уряду України, Верховній Раді та українському бізнесу необхідно розробити новий підхід до державної політики імміграції, який відповідатиме викликам сучасного світу та забезпечить ефективну підтримку післявоєнного відновлення України. Основний акцент має бути зроблений на створенні сприятливих умов для залучення іноземних фахівців та підприємців. Необхідно переглянути існуючу законодавчу базу, спростити процедури отримання дозволів на проживання та працевлаштування, а також передбачити податкові пільги для іноземців, які інвестують у розвиток ключових секторів економіки.

Ключові слова: механізм, публічне регулювання, імміграція, інтеграція, кваліфікована робоча сила, післявоєнне відновлення, цифрові кочівники, висококваліфіковані мігранти.